129 Kuran’da nasih mensuh ne demek Allah’ın kanunları değişir mi, değişmez mi

Kuran’da nasih mensuh ne demek? Kuran-ı kerimde bazı ayetlerde **Allah’ın kanunu değişmez** dediği halde bir ayetinde ise “Biz bir âyet nesheder, yürürlükten kaldırırsak veya unuttururs ak, ondan daha hayırlısını veya benzerini vahy ile getiririz” diyor. Bu ayetler çelişiyor mu?

İçerik gizle

1) Allah’ın kanunları değişir mi, değişmez mi?

2) İnsanların durumları değişirse ne olacak?

3) Bir topluluk kendi durumunu değiştirmedikçe

4) Nasih mensuh ayetleri

4.1) Yüz kişi mi ikiyüz kişi mi?

4.2) Peygamberle konuşma sadakası

4.3) İçki ayetleri

5) Özetle: Kuran’da nasih mensuh ne demek?

Allah’ın kanunları değişir mi, değişmez mi?

Cevap: Çelişki yok. Önce ayetlere bakalım.

Fatır 43: “Çünkü onlar yeryüzünde büyüklük taslıyor ve kötü tuzaklar kuruyorlardı. Hâlbuki kişi kazdığı kuyuya kendi düşer. Onlar öncekilerin kanunundan (onlara uygulanandan) başkasını mı bekliyorlar? **Allah’ın sünnetinde (kanununda) asla bir değişme bulamazsın**, Allah’ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın.”

İlgili Makaleler

187# Allah'a yardım etmek ne demektir? 3 Aralık 2019

Bu ayette Allah kötülük kuranların kendi kurdukları tuzağa düşmesi kaçınılmazdır. Bu benim hiç değişmeyen bir sünnetimdir (kanunumdur) diyor.

Enam 34: "Andolsun ki senden önceki peygamberler de yalanlanmıştı. Onlar, yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine rağmen sabrettiler, sonunda yardımımız onlara yetişti. **Allah'ın kelimelerini (kanunlarını) değiştirebilecek hiçbir kimse yoktur.** Muhakkak ki peygamberlerin haberlerinden bazısı sana da geldi."

Bu ayette de değişmeyen bir kanunundan haber veriyor. Diyor ki elçilerimiz yalanlanmalarına sabır gösterirse mutlaka onlara yardımımız gelir.

İnsanların durumları değişirse ne olacak?

Demek ki Allah'ın hangi durum için ne türlü bir kanun koyacağı veya uygulayacağı bellidir. Peki insanların durumu değişirse ne olacak?

Örneğin; çalıştığınız gıda üreticisi bir işyeri, gıda paketlemedeki çalışanlarına eldiven takması kuralını getiriyor. Gıda kolilerini depoya götürenlere ise kafalarına baret takması zorunluluğu var. Yani iki farklı durum için iki farklı kural var. **Şimdi gıda bölümünden depo bölümüne geçen bir işçi için kurallar değişecektir. Fakat şirketin kendisi için kurallar değişmemiştir.** Yani A durumu için B kuralı ve C durumu için ise D kuralı. Şirket bu kuralı hiç değiştirmiyor.

Allah'ın kuralları da böyledir. A durumu için B kuralı ve C durumu için ise D kuralı sürekli işler. Sizin durumunuz A'dan B'ye değişirse Allah'ın sizin hakkınızda da C kuralı değil D kuralı geçerli olur.

Bakara 106: "Biz bir âyet nesheder, yürürlükten kaldırırsak veya unutturursak, ondan daha hayırlısını veya benzerini vahy ile getiririz. Allah'ın gücünün kudretinin her şeye yettiğini, her türlü düzenlemeyi yaptığını bilmiyor musun?"

Bir topluluk kendi durumunu değiştirmedikçe

Topluluklar için indirdiği kurallarda böyledir.

Bu yüzdendir ki Rad 11 ayetinde **“ Bir topluluk kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez.”** buyurulur.

Yine bundan dolayıdır ki Ali İmran 50’de “Benden önce gelen Tevrat’ı doğrulayıcı olarak ve **size haram kılınan bazı şeyleri helâl kılmak için gönderildim** ve Rabbiniz tarafından size bir mucize de getirdim. Artık Allah’a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.”

diye Hz İsa’nın Yahudilere hitabı aktarılır, hükümlerin değiştiği beyan edilir. Hz. Muhammed’den önce insanlık çok dağınık ve kültürler arası dev farklar olduğundan değişik kanunlar gerekmişse de Hz. Muhammed ümmeti zamanında Dünya insanları daha çok birbirleriyle temaslar kurup birbirlerine gitgide daha çok benzediğinden dolayı kıyamete kadar tek bir hüküm (Kuran-ı Kerim) yeterli olmuştur. Yani yeni bir kural gelecekse buna karar verecek olan da Allah’dır. İnsanlar Allah’ın kurallarına alternatif kurallar getiremezler.

Nasih mensuh ayetleri

Bir kuralın kaldırılıp yerine başka bir kural getirilmesine “Nesh” denir. Kuran’da pek örneği yoktur ama en meşhur örnek olarak, şu ayeti verirler:

Yüz kişi mi ikiyüz kişi mi?

Enfal 65: “Ey Peygamber, mü’minleri savaşa karşı hazırlayıp-teşvik et. Eğer içinizde sabreden yirmi (kişi) bulunursa, iki yüz (kişiyi) mağlub edebilirler. Ve eğer içinizden yüz (sabırlı kişi) bulunursa, kâfirlerden binini yener. Çünkü onlar (gerçeği) kavramayan bir topluluktur.”

Enfal 66: “Şimdi, Allah sizden (yükünüzü) hafifletti ve sizde bir za’f olduğunu bildi. Sizden yüz sabırlı (kişi) bulunursa, (onların) iki yüzünü bozguna uğratır; eğer sizden bin (kişi) olursa, Allah’ın izniyle (onların) iki binini yener. Allah, sabredenlerle beraberdir.”

Bu iki ayet başta sanki kuralın değişmiş olduğu gibi görünüyor. Ama yukarıda anlattığımız gibi Allah’ın kuralı hep aynı. Yani eğer inanır motive olursanız siz kendinizden on kat fazla orduyu yenersiniz, fakat eğer zaaf gösterirseniz ancak iki katı kadar bir orduya galip gelebilirsiniz. Yani Allah’ın kuralı değişmiyor. Değişen sadece insanın durumudur ve Allah’ın her iki hükmü de her iki durum için geçerlidir. Yani sahabeler tekrar motive olurlarsa tekrar on katı kadar bir orduyu yenebilirler demektir. Bundan dolayı Kuran’da bir ayetin gelip başka bir ayeti iptal etmesi durumu yoktur. Farklı durumlar için konulmuş farklı hükümler vardır.

Peygamberle konuşma sadakası

Yine Peygamberle gizli konuşmadan önce sadak verin ayetinde de herhangi bir hükmün kaldırılması yoktur.

Mücadele 12: "Ey iman edenler, Peygamber'e gizli bir şey arzedeceğiniz zaman, gizli konuşmanızdan önce bir sadaka verin. Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Şayet (buna imkan) bulamazsanız, artık şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

Mücadele 13: "Gizli konuşmanızdan önce sadaka vermekten ürktünüz mü? Çünkü yapmadınız, Allah sizin tevbelerinizi kabul etti. Şu halde namazı dosdoğru kılın, zekatı verin ve Allah'a ve O'nun Resûlü'ne itaat edin. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."

Birinci ayette sadaka verin eğer vermeye gücünüz yetmezse Allah bunu sizden affeder deniliyor. İkinci ayette ise sadaka vermekten ürküp de vermeyenler tevbe ettiği için tevbelerinin kabul olunduğu söyleniyor. Fakat sadaka verin hükmü kalkmıyor, yine aynen devam ediyor. Takva sahibi insanlar yine Allah'ın emri gereğince Peygamberle özel meseleler konuşmadan önce fakirlere sadaka vermelidirler. (Neden sadaka vermeliler diye merak ettiyseniz şu yazıya bakınız: 138# Peygamberle özel görüşme **sadakası** nedir?)

İçki ayetleri

Bakara 219: " Sana hamrı (sarhoşluk veren maddeleri) ve kumarı soruyorlar. De ki her ikisinde büyük bir ism (günah, zarar) ve insanlar için bazı yararlar vardır. Ama bunlardaki ism yararlarından büyüktür. (Hayra) neyi harcayacaklarını da soruyorlar. De ki: Artanı! (sizi sıkıntıya düşürmeyecek kadarını). Allah, âyetlerini size böyle açıklar ki düşünesiniz

Nisa 43**: "Ey îmân edenler! Sarhoş olduğunuz zaman ne söylediğinizi bilinceye kadar, cünüp olduğunuz zaman da eğer yolcu değilseniz, gusledinceye kadar namaza yaklaşmayın."**

Maide 90-91: "Ey îmân edenler! İçki, kumar, putlar ve kısmet çekilen fal okları hep şeytanın işinden birer pisliktir, ondan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şüphesiz şeytan, içki ve kumarla, aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz, değil mi?"

Bakara 219'da sadece içki değil aklı baştan alan her türlü maddenin günah olduğu fakat bunun yanında bazı yararlarının da olabileceği belirtiliyor. Nitekim bugün alkol dezenfektan olarak yaygınca kullanılmaktadır. Alkolün demek ki sadece içilmesi yasaklanmış diğer amaçlar için kullanılması yasaklanmamış.

Maide 90'da içkinin şeytan işi olması ve içilmemesi gerektiği bahsediliyor. Bırakılması isteniyor. Buna rağmen içen olursa namaza yaklaşmaması Nisa 43'te emrediliyor. Yani ayetlerin birbirinin hükmünü kaldırır bir tarafı yok. Baştan beri belirttiğimiz gibi farklı durumlar için farklı hükümler var.

Özetle: Kuran’da nasih mensuh ne demek?

Allah’ın farklı durumlar için koyduğu farklı hükümler vardır. Allah’ın bu kuralları değişmez fakat insanların durumları değişirse, o durum için bir ayetin hükmü kalkar ve bir diğer ayetin hükmü yürürlüğe girer. Önceki şartlar geri gelirse bu sefer önceki ayetin hükmü geçerli olur. Bu sebeplerden dolayı, Kuran’da birbirini iptal eden ayetler yoktur, farklı durumlarda birbirinin yerine geçen ayetler vardır. fakat önceki ümmetlere inen şeriatlerin zamanın ve şartların gereksinimine göre değişmesi mümkündür. Örneğin Kuran’da yahudilere iç yağının haram kılındığı yazar fakat müslümanlara helaldir. İşte Nesh kavramı budur. Yani Kuran içinde değişen şartlar için verilmiş ve birbirinin yerine geçen ayrı hükümler ve farklı ümmetler için tamamen kaldırılmış hükümler. Bir kitabın içindeki hükümler o ümmet için asla rafa kalkmaz. Ama bir kitapta olan hükümler diğer bir ümmet için kaldırılıp başka hükümler uygulanabilir.